

Yerushalayim: The Convergence of Worlds

Timely Torah, May 9th 2021
Erev Yom Yerushalayim 5781

This shiur is kindly sponsored by Tiberio & Ellyse Schwartz on the
yahrtzeit of Tiberio's mother, Magda Schwartz, Leah bat Yitzchok, ל"ה

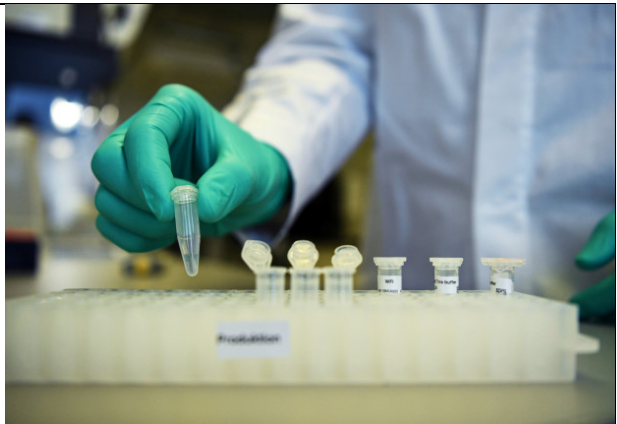
Euro-Asia and Africa

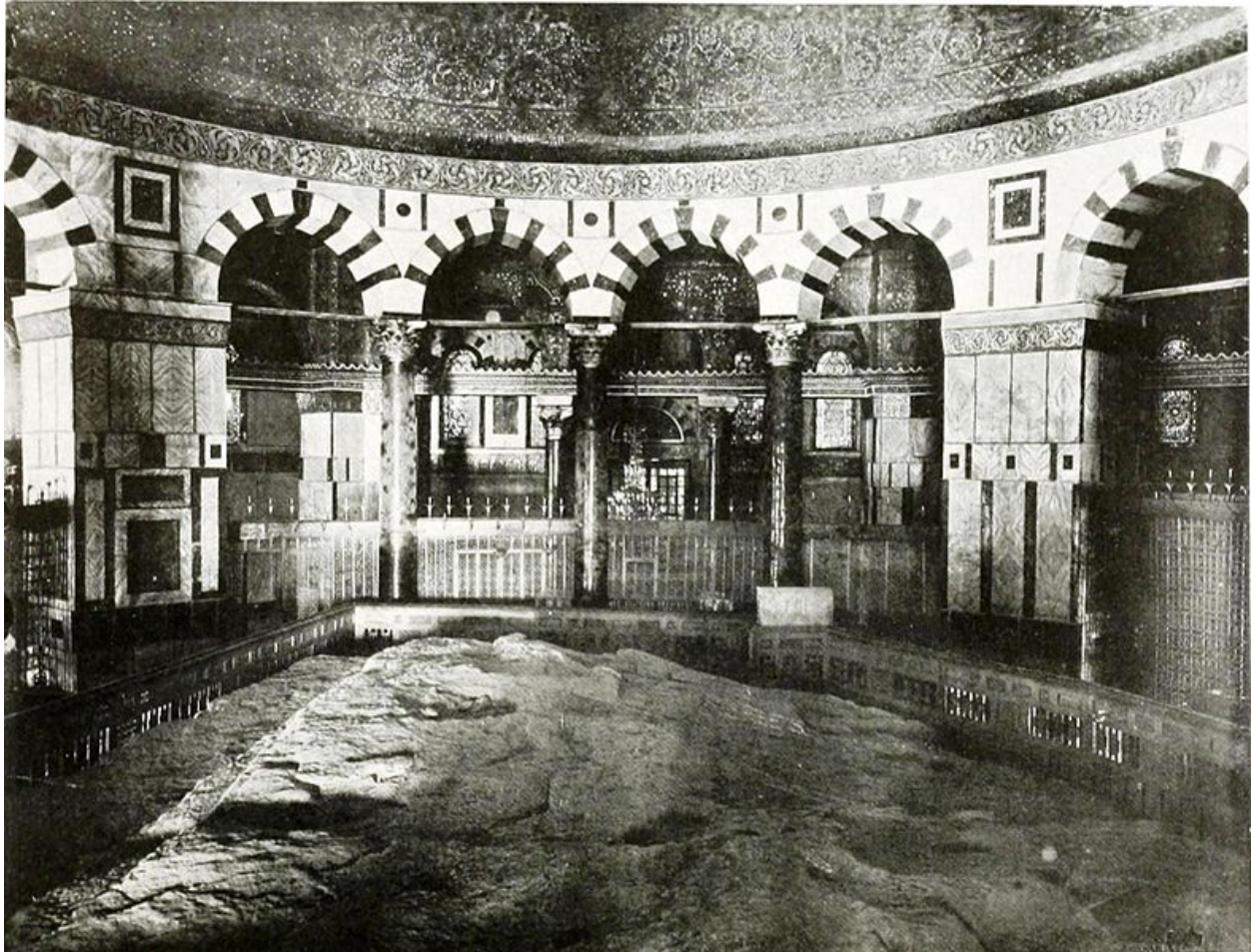
Ancient and New

East and West

The Stone at the Center

1. Mishna, Yoma 53b

משניטל ארון אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים ושתיה היתה נקראת גבוהה מן הארץ שלש אצבעות ועליה היה נותן נטל את הדם ממין שהיה ממרס בו נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה

MISHNA: After the Ark was taken into exile, there was a rock in the Holy of Holies from the days of the early prophets, David and Samuel, who laid the groundwork for construction of the Temple, and this stone was called the foundation rock. It was three fingerbreadths higher than the ground, and the High Priest would place the incense on it. After the High Priest left the Holy of Holies, he took the blood of the bull sacrificed as a sin-offering from the one who was stirring it, so it would not coagulate. He entered into the place that he had previously entered, the Holy of Holies, and stood at the place where he had previously stood to offer the incense, between the staves. And he sprinkled from the blood, one time upward and seven times downward.

2. Talmud Bavli, Yoma 54b

ושתיה היתה נקראת תנא שממנה הושפת העולם תנן כמאן דאמר מציון נברא העולם דתניא [רבי אליעזר](#) אומר עולם מאמצעיתו נברא שנאמר בצקת עפר למוצק ורגבים ידובקו

§ The mishna taught that a stone sat in the Holy of Holies and it was called the foundation [shetiyya] rock. A Sage taught in the Tosefta: Why was it called shetiyya? It is because the world was created [hushtat] from it. The Gemara comments: We learned the mishna in accordance with the opinion of the one who said that the world was created from Zion. As it was taught in a baraita that Rabbi Eliezer says: The world was created from its center, as it is stated: “When the dust runs into a mass, and the clods cleave fast together” (Job 38:38). The world was created by adding matter to the center, like the formation of clumps of earth.

Humankind

Creation

3. Zohar, Bereishis 15a

ועל דא תנינן אדם מאתר דבית המקדש נפק

4. Bereishis Rabba, Bereishis 14:8

מן האדמה, רבי ברכיה ורבי חלבו בשם רבי שמואל בר נחמן אמרו ממקום כפרתו נברא, היך מה דאת אמר (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי, אמר הקדוש ברוך הוא אני בורא אותו ממקום כפרתו והלואי יעמוד, ויפח באפיו, מלמד שהעמידו גולם מן הארץ ועד הרקיע, וזרק בו את הנשמה, לפי שבעולם הזה בנפיה לפיכך מת, אבל לעתיד בנתינה, שנאמר (יחזקאל לו) ונתתי רוחי בכם וחייתם.

Mizbeiach of Adam

5. Bereishis 22:7

וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לּוֹ הָאֱלֹהִים וַיָּבֹן שָׁם אֲבִרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּעֲקֹל אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּשָּׂם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לָעֵצִים:

They arrived at the place of which God had told him. Abraham built an altar there; he laid out the wood; he bound his son Isaac; he laid him on the altar, on top of the wood.

6. Targum Yonasan ad loc.

וְאֵתוּ לְאַתְרָא דְאָמַר לֵיהּ יי וּבָנָא תַּמָּן אֲבִרָהָם ית מִדְּבָחָא דְבָנָא אָדָם וְאִיתְפָּכַר בְּמוֹי דְּטוֹבָעָנָא וְתַב נַח וּבְנִיָּה וְאִתְפָּכַר בְּדָרָא דְּפִלְגוּתָא וְסִדֵּר עִילוּי ית קִיסְיָא וְכַפַּת ית יִצְחָק בְּרִיָּה וְשְׁנֵי יְתִיָּה עַל מִדְּבָחָא לְעִיל מִן קִיסִין

And they came to the place of which the Lord had told him. And Abraham builded there the altar which Adam had built, which had been destroyed by the waters of the deluge, which Noah has again builded, and which had been destroyed in the age of divisions; and he set the wood in order upon it, and bound Izhak his son, and laid him on the altar upon the wood.

Mizbeiach of Kayin, Hevel and Noah

7. Bereishis 8:20

וַיָּבֹן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעֲלֵה עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ:

Then Noah built an altar to the LORD and, taking of every clean animal and of every clean bird, he offered burnt offerings on the altar.

8. Targum Yonasan, ad loc.

וּבָנָא נח מדבֿחא קדָם ייִ הוא מדבֿחא דבָנא אָדם בעידן דאיטרד מן גִּנְתָּא דעדן ואקריב עלוי קרבנא ועלוי אקריבו קין וְהָבֵל ית קרבניהון וכד נחתו מוי דטובענא איתצד ובגיה נח ונסב מפל בעירא דכיא ומן כל עוף דכי ואסיק ארבע על ההוא מדבֿחא

And Noah builded the altar before the Lord; that altar which Adam had builded in the time when he was cast forth from the garden of Eden, and had offered an oblation upon it; and upon it had Kain and Habel offered their oblations. But when the waters of the deluge descended, it was destroyed, and Noah rebuilded it; and he took of all clean cattle, and of all clean fowl, and sacrificed four upon that altar. And the Lord accepted his oblation with favour:

Area of Shem

9. Bereishis 12:6

וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד אֵלֹן מוֹרֶה וְהַכְנַעֲנִי אָז בְּאֶרֶץ:

Abram passed through the land as far as the site of Shechem, at the terebinth of Moreh. The Canaanites were then in the land.

10. Rashi, ad loc.

והכנעני אז בארץ. ה'יה הולך וכו'בש את ארץ ישראל מזרעו של שם, שבחלקו של שם נפלה כשחלק נח את הארץ לבניו, שנאמר ומלכי צדק מלך שלם) ברא' י"ב, (לפיכך ויאמר ה' אל אברהם לזרעך אתן את הארץ הזאת, עתיד אני להחזירה לבניך שהם מזרעו של שם:

AND THE CANAANITE WAS THEN IN THE LAND — They (the Canaanites) were gradually conquering the land of Israel from the descendants of Shem, for it had fallen to the share of Shem when Noah apportioned the earth amongst his sons, for it is said ([Genesis 14:18](#)) “And Melchizedek (king of Salem (Jerusalem))”. For this reason the Lord said to Abram ([Genesis 12:7](#)) “to thy seed will I give this land” — “I will in some future time return it to thy children who are descendants of Shem”.

11. Bereishis 14:18

יד, יח ומלכי-צדק מלך שלם, הוציא להם ויגן; והוא כהן, לאל עליון.

12. Tehillim 76:3

וַיְהִי בְשָׁלֹם סִכּוֹ וּמַעֲוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן:

Avraham

13. Bereishis 22:1-4, 13-14

כב, א ויהי, אחר הדברים האלה, והאלקים, נסה את-אברהם; ויאמר אליו, אברהם ויאמר הנני. **כב, ב** ויאמר קח-נא את-בנך את-יחידך אשר-אהבת, את-יצחק, ולך-לך, אל-ארץ המורה; והעלהו שם, לעלה, על אחד ההרים, אשר אמר אליך. **כב, ג** וישכם אברהם בבקר, ויחבש את-חמרו, וישח את-שני נעריו אתו, ואת יצחק בנו; ויבשע, עצי עלה, ויקם וילך, אל-המקום אשר-אמר-לו האלקים. **כב, ד** ביום השלישי, וישא אברהם את-עיניו וירא את-המקום--מרחק.

כב, יג וישא אברהם את-עיניו, וירא והנה-איל, אחר, נאחז בסבך בקרניו; וילך אברהם ויקח את-האיל, ויעלהו לעלה תחת בנו. **כב, יד** ויקרא אברהם שם-המקום ההוא, ה' יראה, אשר יאמר היום, בהר ה' יראה.

14. II Divrei Hayamim 3:1

ויחל שלמה לבנות את בית ה' בירושלם בהר המזוזה אשר נראה לדוד אביהו אשר הכין במקום דוד בלרן ארנן היבוס

15. Bereishis 22:19

וישב אברהם אל-נעריו ויקמו וילכו יחדו אל-באר שבע וישב אברהם בבאר שבע: (פ)

Abraham then returned to his servants, and they departed together for Beer-sheba; and Abraham stayed in Beer-sheba.

16. Targum Yonasan, ad loc.

ודברו מלאכי מרומא נת יצחק ואבלוהי לבי מדרשא דשם רבא והנה פמן תלת שנין ובההוא יומא תב אברהם לנת עולמו וקמו ואזלו פחדא לבירא דשבע ויחייב אברהם בבירא דשבע

And the angels on high took Izhak and brought him into the school (medresha) of Shem the Great; and he was there three years. And in the same day Abraham returned to his young men; and they arose and went together to the Well of the Seven, and Abraham dwelt at Beira-desheva.

Yaakov Avinu

17. Bereishis 28:11-13,17

ויפגע במקום וילן שם כ-בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשיתיו וישב במקום ההוא:

He came upon a certain place and stopped there for the night, for the sun had set. Taking one of the stones of that place, he put it under his head and lay down in that place.

ויהלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו:

He had a dream; a stairway was set on the ground and its top reached to the sky, and angels of God were going up and down on it.

והנה יהוה נצב עליו ויאמר אני יהוה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לה אתננה ולזרעה:

And the LORD was standing beside him and He said, "I am the LORD, the God of your father Abraham and the God of Isaac: the ground on which you are lying I will assign to you and to your offspring.

...

ויירא ויאמר מה-נורא המקום הזה אין זה כי אם-בית אלהים וזה שער השמים:

Shaken, he said, "How awesome is this place! This is none other than the abode of God, and that is the gateway to heaven."

Prayer

18. Bereishis 28:17

וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מִה־נִּזְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם:
Shaken, he said, "How awesome is this place! This is none other than the abode of God, and that is the gateway to heaven."

19. Ramban, ad loc.

כי אם בית אלהים וזה שער השמים הוא בית המקדש שהוא שער לעלות משם התפלות והקרבנות לשמים

20. I Melachim 8:30

וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תַּחֲנוּנֵי עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִשְׁמָע אֵל־

מקום שבתה אל-השמים ושמעך וסלחת:

And when You hear the supplications which Your servant and Your people Israel offer toward this place, give heed in Your heavenly abode—give heed and pardon.

21. Daniel 6:11

וַדָּנִיֵּאל כְּלִי יָדַע דִּי־רָשִׁים כְּתֻבָּא עַל לְבִימָה וְכוּיָן פְּתִיחוּ לֵה בְּעִלִּימָה גִּגְד יְרוּשָׁלַם וְזִמְנִין תִּלְתֵּה בְיוֹמָא הוּא א בְּרַךְ עַל־
בְּרָכוּהִי וּמַצְלָא וּמוֹדָא קִדְּם אֱלֹהֵה פְּלִי־קַבְלִי דִּי־הִנָּא עֲבָד מִן־קִדְמַת דְּנָה: (ס)

When Daniel learned that it had been put in writing, he went to his house, in whose upper chamber he had had windows made facing Jerusalem, and three times a day he knelt down, prayed, and made confession to his God, as he had always done.

22. Shulchan, Orach Chaim 94:1

בקומו להתפלל אם היה עומד בח"ל יחזור פניו כנגד ארץ ישראל ויכוין גם לירושלים ולמקדש ולבית קדשי הקדשים
היה עומד בא"י יחזיר פניו כנגד ירושלים ויכוין גם למקדש ולבית קדשי הקדשים. היה עומד בירושלים יחזיר פניו
למקדש ויכוין גם לבית קדשי הקדשים היה עומד אחורי הכפורת מחזיר פניו לכפורת:

Physical and Spiritual

23. Bereishis Rabba 50:2

והוא באחד ומי ושיבנו ונפשו אותה ויעש (איוב כג. יג), (תנא אין מלאך אחד עושה שתי שליחות, ולא שני
מלאכים עושים שליחות אחת, ואת אמרת שני, אלא מיכאל אמר בשורתו ונסתלק, גבריאל נשתלח
להפך את סדום, ורפאל להציל את לוט

"But He is at one with Himself, and who can turn him? And what His soul desireth, even that He doeth." ([Job 23:13](#)) It was taught: One angel does not carry out two commissions, and two angels do not carry out one commission. And you say "two"! ([Genesis 19:1](#)) Rather, Michael said his tidings and departed, Gabriel was sent to overthrow Sodom, and Raphael to rescue Lot.

Atonement

24. Rashi, Bereishis 2:7

עפר מן האדמה. צבר עפרו מכל האדמה מארבע רוחות, שכל מקום שימות שם תהא קולטתו לקבורה. ד"א נטל עפרו ממקום שנאמר בו מזבח אדמה תעשה לי ([שמות כ](#)), (הלואי תהיה לו כפרה ויוכל לעמד:

DUST OF THE EARTH — He gathered his dust (i. e. that from which he was made) from the entire earth — from its four corners — in order that wherever he might die, it should receive him for burial (Midrash Tanchuma, Pekudei 3). Another explanation: He took his dust from that spot on which the Holy Temple with the altar of atonement was in later times to be built of which it is said, (Exodus 20:24) “An altar of earth thou shalt make for Me” saying, “Would that this sacred earth may be an expiation for him so that he may be able to endure” (Genesis Rabbah 14:8).

Sustenance

25. Rashi, Kohelles 2:5

עץ כל-פרי. שהיה שלמה מכיר בחקמתו את-גידי הארץ, איזה גיד הולך אל כוש ונטע בו פלפליו, איזה הולך לארץ חרובין ונטע בו חרובין, שכל-גידי הארצות באים לציון, שמשם משתיתו של עולם, שנאמר, "מציון מכלל-יפי". לכה נאמר: "עץ כל-פרי", במדרש תנחומא:

Every kind of fruit tree. For Shlomo with his wisdom recognized the veins of the earth, which vein goes to Cush, and there he planted peppers [which normally does not grow in Eretz Yisroel]; which one goes to a land of carobs, and there he planted carob trees. For all the veins of the lands come to Tzion, from where the world was founded, as it is stated, “Out of Tzion, the

perfect beauty.”⁷ *Tehillim 50:2*. Therefore, it is stated, “every kind of fruit tree.” [This is found] in Midrash Tanchuma

Convergence of the Spiritual

26. Talmud Bavli, Taanis 5a

ואמר ליה **רב נחמן לרבי יצחק** מאי דכתיב בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר משום דבקרבך קדוש לא אבוא בעיר אמר ליה הכי אמר **רבי יוחנן** אמר הקדוש ברוך הוא לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים של מטה

And **Rav Nahman** said to **Rabbi Yitzhak**: What is the meaning of that which is written: “It is sacred in your midst, and I will not enter the city” (*Hosea 11:9*)? This verse is puzzling: Because it is sacred in your midst, will God not enter the city? **Rabbi Yitzhak** said to **Rav Nahman** that **Rabbi Yohanan** said the verse should be understood as follows: The Holy One, Blessed be He, said: I shall not enter Jerusalem above, in heaven, until I enter Jerusalem on earth down below at the time of the redemption, when it will be sacred in your midst.

Talmud Bavli, Brachos 7a

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל? שנאמר: “ונהביאותים אל הר קדשי ושחקתים בבית תפילתי”, “תפלתם” לא נאמר, אלא “תפילתי”, מכאן שהקדוש ברוך הוא מתפלל.

Along the same lines, **Rabbi Yohanan said in the name of Rabbi Yosei**: From where is it derived that the Holy One, Blessed be He, prays? As it is stated: “I will bring them to My holy mountain, and make them joyful in the house of My prayer” (*Isaiah 56:7*). The verse does not say the house of their prayer, but rather, “the house of My prayer”; from here we see that the Holy One, Blessed be He, prays.

מאי מצלי ?

The Gemara asks: **What does God pray?**

אמר רב זוטרא בר טוביה, אמר רב: “יהי רצון מלפני שיכבשו רחמי את כעסי, ויגולו רחמי על מדותי, ואתנהג עם בני במדת רחמים, ואכנס להם לפנים משורת הדין”.

Rav Zutra bar Tovia said that Rav said:

God says: May it be My will that My mercy will overcome My anger towards Israel for their transgressions, and may My mercy prevail over My other attributes through which Israel is punished,

and may I conduct myself toward My children, Israel, with the attribute of mercy, and may I enter before them beyond the letter of the law.